

บทที่ 2

ความเป็นมาและความสำคัญซูเราะฮ์สุลุดฆามา

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับซูเราะฮ์สุลุดฆามา ผู้วิจัยได้เรียบเรียงหัวข้อและสาระสำคัญดังนี้

- 2.1 การจัดประเภทของซูเราะฮ์
- 2.2 จำนวนอายะฮ์
- 2.3 ลักษณะของซูเราะฮ์สุลุดฆามาในแต่ละมุศหัฟ
- 2.4 การตั้งชื่อซูเราะฮ์
- 2.5 สาเหตุของการประทานซูเราะฮ์สุลุดฆามา
- 2.6 ความสัมพันธ์ระหว่างซูเราะฮ์สุลุดฆามากับซูเราะฮ์ก่อนหน้า
- 2.7 ทศนะของอุละมาอ์เกี่ยวกับลุดฆามา

2.1 การจัดประเภทของซูเราะฮ์

โดยทั่วไปแล้ว ซูเราะฮ์ในอัลกุรอานมี 2 ประเภทด้วยกัน ได้แก่ ซูเราะฮ์ มัคกียะฮ์ (Surah Makkiyyah) และซูเราะฮ์ มะคะนียะฮ์ (Surah Madaniyyah) ซูเราะฮ์สุลุดฆามาจัดอยู่ในประเภทซูเราะฮ์ มัคกียะฮ์ ซึ่งได้ถูกประทานลงมาถัดจากซูเราะฮ์อัศซ็อฟฟาต (Saffat) และก่อนซูเราะฮ์สะบะฮ์ (Saba) ตามที่ศนะของ อิบน์ อับบาซ (Ibn Abbas) (al-Suyuti, 1967 : 1/27) ซูเราะฮ์ลุดฆามาเป็นหนึ่งในซูเราะฮ์ท้าย ๆ ที่ได้ถูกประทานที่มักกะฮ์ เนื่องจากได้ประทานหลังจากเหตุการณ์อิสรออ์และมิอฺรอจญ์ (Isra' และ Mi'raj) และก่อนเหตุการณ์ฮิจญ์เราะฮ์ของท่านเราะฮ์สุลุด ไปถึงนครมะดีนะฮ์อัลมุนาวะเราะฮ์ได้ไม่นาน (Abdullah Mahmud, 1976 : 1/293) เป็นที่ประจักษ์ว่าซูเราะฮ์มัคกียะฮ์ได้นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับหลักความเชื่อหรือหลักความศรัทธา ในที่นี้รวมถึงซูเราะฮ์ลุดฆามา ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อชี้ให้เห็นถึงหลักศรัทธาและความเชื่อในจิตใจ ตลอดจนการปลุกฝังความศรัทธาที่บริสุทธิ์ และความเชื่อที่มั่นคงต่อความเป็นเอกภาพของอัลลอฮ์ และวันสิ้นโลก (การตอบแทนความดีความชั่ว) (Abdullah Mahmud, 1976 : 1/293)

ทั้งนี้ควรที่จะทำความเข้าใจส่วนย่อยทั้งหมดที่เกี่ยวกับหลักเฉพาะของซูเราะฮ์ มัคกียะฮ์ (สนับสนุนซูเราะฮ์ลุดฆามา) (Subhi al-Salih, n.d : 182 -183 ; al-Zarqani, n.d : 1/190) ดังต่อไปนี้

1. ในสุเราะฮ์สุลฎมานจะพบคำว่า **سُ أَيُّهَا النَّاسُ** หมายความว่า “โอ้มนุษยชาติทั้งหลาย” และไม่ปรากฏ **الَّذِينَ آمَنُوا** หมายความว่า “โอ้บรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลาย”
 2. สุเราะฮ์สุลฎมาน เริ่มต้นด้วยพยัญชนะอิญาอียะฮ์ (Hija'iyah) หรือพยัญชนะมุก็อฏฏาะฮ์ (Muqatta) **م** (อลิฟ, ลาม, มีม)
 3. อายะฮ์ในสุเราะฮ์สุลฎมานนั้นสั้น ๆ กระชับรวมถึงการออกเสียงตอนท้าย ๆ จะอยู่ในระดับเดียวกัน
 4. สุเราะฮ์สุลฎมาน มีเนื้อหาเกี่ยวกับการสั่งสอนให้มนุษย์ศรัทธาต่ออัลลอฮ์ และวันสิ้นโลก
 5. ในสุเราะฮ์สุลฎมาน มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเชิญชวนเพื่อให้มนุษย์มีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงามและปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม
- สรุปแล้ว ทั้งห้าประการนี้เป็นองค์ประกอบหลักของสุเราะฮ์มุกกียะฮ์ ด้วยเหตุนี้ไม่ต้องสงสัยเลยว่าสุเราะฮ์สุลฎมานจึงถูกรวมเข้าไปอยู่ในประเภทของสุเราะฮ์มุกกียะฮ์ โดยการเห็นพ้องกันของบรรดาอุละมาอ์ แต่บางส่วนมีความเห็นที่แตกต่างว่า สุเราะฮ์สุลฎมานบางอายะฮ์เป็นส่วนหนึ่งของสุเราะฮ์มะดะนียะฮ์ ซึ่งข้อคิดเห็นที่แตกต่างนี้เกิดขึ้นจากความขัดแย้งบางประการจากรายงาน ดังตัวอย่างเช่น
1. อัล นุฮัส (al-Nuhas) ได้รายงานจาก อิบน์ อับบาซ (Ibn Abbas) ว่า สุเราะฮ์สุลฎมานนั้นได้ถูกประทานที่มักกะฮ์ยกเว้น 3 ประโยคเท่านั้น คือ

وَأَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ وَكَوْنُ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ
 2. อตา (Ata) และ เกาะตาอะฮ์ (Qatadah) ได้กล่าวไว้ว่า สุเราะฮ์สุลฎมาน ได้ถูกประทานที่มักกะฮ์ ยกเว้น 2 อายะฮ์เท่านั้น คือ จาก **وَأَنَّ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ** จนถึง **وَأَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ**
 3. บางทัศนะมีความเห็นว่า สุเราะฮ์สุลฎมาน ถูกประทานที่มักกะฮ์ ยกเว้นเพียงหนึ่งประโยคเท่านั้น (Sa'id Hawwa, 1985 : 8/4303) คือ **الَّذِينَ يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ**
 4. อิบน์ อิดริส (Ibn al-Idris) และอัลบัยฮะกี (al-Baihaqi) ได้รายงานจากท่าน อิบน์ อับบาซ (Ibn Abbas) ว่า สุเราะฮ์สุลฎมานถูกประทานที่มักกะฮ์ทั้งหมด ไม่มีส่วนใดที่ถูกประทานที่มะดีนะฮ์ (al-Alusi, n.d : 21/64)

2.2 จำนวนอายะฮ์

สุเราะฮ์ลุกมาน ประกอบด้วย 33 อายะฮ์ ตามการนับของชาวมะดีนะฮ์และมักกะฮ์ และ 34 อายะฮ์ ตามการนับของชาวฮาม บัศเราะฮ์ และกูฟะฮ์ (al-Tabariy, 1984 : 21/138) มี 548 คำ และ 2100 พยัญชนะ (al- Khazin, 1985 : 4/213) สุเราะฮ์ลุกมานมีความขัดแย้งในเรื่องการนับอายะฮ์หนึ่งในสาเหตุความขัดแย้ง ก็คือได้นับตาม การนับของกลุ่มกูฟะฮ์ ถูกลบให้เป็น 1 อายะฮ์ แต่ในขณะที่เดียวกันชาวมักกะฮ์ และมะดีนะฮ์ ไม่ได้นับเป็น 1 อายะฮ์ (al-Suyuti, 1967 : 5/158) อายะฮ์ที่มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในการนับคืออายะฮ์ ๘ เท่านั้น ซึ่งชาวมะดีนะฮ์และมักกะฮ์ นำไปรวมกับอายะฮ์ทั้งสองและนับเป็นเพียงอายะฮ์หนึ่งอายะฮ์ ส่วนชาวฮาม บัศเราะฮ์และกูฟะฮ์นับ ๘ เป็นอายะฮ์หนึ่ง จึงทำให้มีจำนวนอายะฮ์มากกว่ากันหนึ่งอายะฮ์

2.3 ลักษณะของสุเราะฮ์ลุกมาน ในแต่ละมุศหัฟ (Mushaf)

สุเราะฮ์ลุกมาน มีลักษณะการเรียบเรียงที่แตกต่างกันในแต่ละมุศหัฟ เรื่องนี้สามารถสังเกตได้จากตาราง ดังนี้

ตาราง 1 : ลักษณะสุเราะฮ์ลุกมานในแต่ละมุศหัฟ (Mushaf)

มุศหัฟ (Mushaf)	การเรียงหน้าของ สุเราะฮ์ ที่	ลักษณะระหว่างสุเราะฮ์
อูษมานี	31	อัครูมและอัซซัจญะฮ์
อาลี	5	อัครูมและฮามิม อัซซัจญะฮ์
อูบัย บิน กะอับ	57	อັดดุคอนและ ฮามิม อัจญะฮ์
อิบนุ อับบาส	54	อັศศ็อฟฟาตและสะบะฮ์
อบีอับดุลลอฮ์ฮุญัยฟิร บิน มุฮัมหมัด	56	อັศศ็อฟฟาตและสะบะฮ์

จากตาราง ได้ชี้ชัดเห็นว่าสถานะของ สุเราะฮ์ลุกมาน ในแต่ละมุศหัฟนั้นไม่เหมือนกัน ความขัดแย้งนั้นเป็นไปในแนวทิศทางเดียวกันกับมุมมองที่ได้กล่าวไว้ว่าการเรียบเรียงสุเราะฮ์ มีพื้นฐานมาจากการวินิจฉัยของเหล่าเศาะหาบะฮ์ เพราะถ้าหากการเรียบเรียงนั้นได้สอดคล้องกันเป็นที่ยอมรับโดยตรงจากท่านเราะฮ์ลุคมาน رضي الله عنه แน่แน่นอนคงจะไม่มี ความขัดแย้งในเรื่องดังกล่าว

2.4 การตั้งชื่อสุเราะฮ์

สุเราะฮ์ ความหมายทางด้านภาษาศาสตร์หมายถึง “ตำแหน่ง การให้เกียรติ เครื่องหมายหรือตัวสัญลักษณ์ ส่วนความหมายทางด้านวิชาการคำว่า สุเราะฮ์ หมายถึง โองการของอัลลอฮ์ (al-Zarqani, n.d. : 1/343)

สุเราะฮ์นี้ ได้ถูกตั้งชื่อว่า สุเราะฮ์ลุกมาน เพราะได้นำเสนอเรื่องราวของมนุษย์ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการประทานความเฉลียวฉลาดและเคล็ดลับในการรู้จักอัลลอฮ์ ﷻ และคุณลักษณะของพระองค์ ประณามการชirik โน้มน้าวให้มีมารยาทที่ดีงามและน่ายกย่อง และละเว้นการกระทำที่น่ารังเกียจไม่เป็นที่ยอมรับ คือเป่าหมายหลักและประเด็นสำคัญที่ได้ประทานอัลกุรอาน (al- Qasimi, 1927 : 13/192)

สุเราะฮ์ที่ 31 นี้มีชื่อว่าสุเราะฮ์ลุกมาน ตามที่ได้กำหนดโดยเราะสูล ﷺ เช่นเดียวกับสุเราะฮ์อื่น ๆ ในอัลกุรอาน แท้จริงแล้วชื่อต่าง ๆ ของ สุเราะฮ์ในอัลกุรอานไม่ใช่ชื่อเรื่องหรือหัวข้อที่อธิบายเกี่ยวกับเรื่องราวที่เฉพาะเจาะจง เว้นแต่เป็นส่วนหนึ่งของเอกลักษณ์หรือสัญลักษณ์ที่ควรให้ความสนใจเป็นการเฉพาะเจาะจงร่วมกับเรื่องอื่น ๆ และไม่ใช่เพราะว่าชื่อนั้นสำคัญกว่าเรื่องอื่น ๆ ที่ได้อธิบายในนั้น ทั้งหมดนี้มีความสำคัญ ชื่อของลุกมาน ปรากฏอยู่แต่ช่วงกลางในสุเราะฮ์นี้เท่านั้น ในสุเราะฮ์นี้จะพบว่ามี 8 อายะฮ์ด้วยกัน ที่ได้กล่าวเกี่ยวกับลุกมาน อัลหะกิม กับลูกของเขา ตามที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ أَنْ اشْكُرْ لِلَّهِ وَمَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ﴾ (سورة لقمان الآية : 12)

ความว่า “และโดยแน่นอนเราได้ให้หิกมะฮ์ แก่ลุกมานว่า จงขอบพระคุณต่ออัลลอฮ์ ﷻ และผู้ใดขอบคุณ แท้จริงเขาขอบคุณตัวเขาเอง และผู้ใดปฏิเสธ แท้จริงอัลลอฮ์ ﷻ นั้นทรงพอเพียงและทรงได้รับการสรรเสริญ” (สุเราะฮ์ลุกมาน อายะฮ์ที่ 12)

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสอีกว่า

﴿وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ﴾ (سورة لقمان الآية : 13)

ความว่า “และจงรำลึกเมื่อลูกมานได้กล่าวแก่บุตรของเขา โดยสั่งสอนเขาว่า “โอ้ลูก เอ๋ยเจ้าอย่าได้ตั้งภาคีใดๆ ต่ออัลลอฮ์ ﷻ เพราะแท้จริงการตั้งภาคีนั้นเป็นความผิดอย่างมหันต์โดยแน่นอน” (สุเราะฮ์ ลูกมาน อายะฮ์ที่ 13)

หลังจากนั้นตามด้วยคำคัดค้านสั่งสอนของลูกมาน แก่ลูกของเขาในหลาย ๆ เรื่อง จนถึงท้ายของอายะฮ์ที่ 19

2.5 สาเหตุของการประทานอายะฮ์

เมื่อมองในด้านสาเหตุของการประทานอายะฮ์อัลกุรอาน โดยทั่วไปแล้วอายะฮ์อัลกุรอานสามารถจำแนกได้ 2 ประเภท ประเภทที่หนึ่งคือ อายะฮ์ที่อัลลอฮ์ ﷻ ประทานโดยปราศจากสาเหตุที่แน่นอน นั่นคือ อายะฮ์ที่ประทานเพื่อชี้แนะแนวทางแก่มวลมนุษย์สู่แนวทางที่เที่ยงตรง นั่นคือทางที่อัลลอฮ์ ﷻ โปรดปราน นอกจากนั้นเป็นการประทานเพื่อใช้ในการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่าง อายะฮ์ ก่อนและหลังอายะฮ์ดังกล่าว ไม่ใช่เป็นคำตอบสำหรับข้อสงสัยอันใด หรือเพื่อให้ความกระจ่างชัดในเหตุการณ์บางอย่างที่ได้เกิดขึ้น อายะฮ์เช่นนี้ที่ปรากฏเป็นจำนวนมากในอัลกุรอาน ส่วนประเภทที่สอง ประกอบด้วยอายะฮ์ต่าง ๆ ที่ถูกประทานโดยยึดมั่นบนพื้นฐานความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุบางประการหรือเหตุการณ์ที่ปรากฏแน่ชัด (al-Zarqani, n.d. :1/99) ข้อสงสัยก็คือ เหตุใดเราจึงจำเป็นต้องรู้สาเหตุของการประทานอัลกุรอานแต่ละอายะฮ์

ในขณะที่ประโยชน์ของการประทานอายะฮ์ สามารถช่วยในการทำความเข้าใจอย่างกระจ่างชัดในความหมายของอายะฮ์อัลกุรอาน และทำให้หายความเคลือบแคลงสงสัยเกี่ยวกับอายะฮ์อัลกุรอาน

อัลวาหิดีย์ ได้กล่าวไว้ว่า “เป็นไปไม่ได้ที่จะเข้าใจความหมายของแต่ละอายะฮ์โดยปราศจากการย้อนกลับไปยังเรื่องราวที่มีความเกี่ยวข้องและสาเหตุต่าง ๆ ที่ได้ประทาน” อิมามอิบน์ ดัยมียะฮ์ (Ibn Taimiyyah) ก็ได้กล่าวไว้ว่า “ด้วยความเข้าใจถึงสาเหตุนั้นแหละอาจจะนำมาซึ่งความเข้าใจที่มาของต้นเหตุ” (al-Zarqani, n.d. : 1/102) นอกจากนั้นแล้ว เราสังเกตเห็นว่าหลายอายะฮ์ ในสุเราะฮ์ลูกมานที่มีสาเหตุของการประทานในรูปแบบที่เฉพาะเจาะจง หนึ่งในอายะฮ์ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการสั่งสอนของลูกมาน แก่ลูกของเขาคือ ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿ وَإِنْ جَاهَدَاكَ عَلَىٰ أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبُهُمَا فِي الدُّنْيَا
مَعْرُوفًا... ﴾ (سورة لقمان الآية : 15)

ความว่า “และถ้าเขาทั้งสองบังคับให้เจ้าตั้งภาคีต่อข้า โดยที่เจ้าไม่มีความรู้ในเรื่องนั้น เจ้าอย่าได้เชื่อฟังปฏิบัติตามเขาทั้งสอง และจงอดทนอยู่กับเขาทั้งสองในโลกนี้ด้วยการทำความดี...” (สุเราะฮ์สุลฎมาน อายะฮ์ที่ 15)

อิมามอัลฎออบะรอนีย์ ได้กล่าวไว้ว่า สะอัด บิน มาลิก ได้กล่าวว่า “อายะฮ์นี้ได้ประทานเกี่ยวกับตัวฉันในขณะที่ฉันเป็นคนที่เคารพต่อแม่ของฉันมากที่สุด เมื่อฉันได้นับถือศาสนาอิสลาม แม่ฉันได้กล่าวกับฉันว่า “โอ้ สะอัด ฉันได้รับรู้ว่าเจ้าได้นับถือศาสนาใหม่ เจ้าสามารถละทิ้งศาสนาใหม่ของเจ้าได้ไหม? ถ้าไม่อย่างนั้นฉันจะอดกินอดดื่มไปจนตาย ท้ายที่สุดเจ้าจะถูกคนรังเกียจ พวกเขาจะกล่าวหาว่าเจ้าฆ่าแม่ตัวเอง! เมื่อฉันได้ฟังคำกล่าวนั้นฉันก็กล่าวตอบโต้ขึ้นมาทันทีว่า “โอ้แม่ของฉัน ท่านอย่าทำเช่นนั้นเลย แท้จริงแล้วข้าจะไม่ละทิ้งศาสนาของข้าไม่ว่าด้วยเหตุผลใดก็ตาม” หลังจากนั้นแม่ของฉันก็ไม่กินและไม่ดื่มวันแล้ววันเล่าจนครบ 3 วัน ร่างกายของท่านเหนื่อยล้าและหมดแรง เมื่อฉันได้เห็นเช่นนั้น ฉันก็ได้กล่าวว่า “โอ้แม่ของฉัน ฟังทราบเถิดว่าด้วยพระนามอัลลอฮ์ถ้าท่านมี 100 ชีวิตจากนั้นท่านปลิดแต่ละชีวิตไปจนหมดสิ้น แน่นอนฉันจะไม่ละทิ้งศาสนาของฉันนี้เลย ถ้าท่านประสงค์จะรับประทาน หรือไม่รับประทานก็สุดแล้วแต่ท่านเถิด” เมื่อได้ฟังคำยืนยันที่เด็ดขาดนั้นแม่ของเขาก็กลับมากินดังเดิม (Ibu Kathir, 1995 : 3/445) ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿... وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾

(سورة لقمان الآية : 17)

ความว่า “...และจงปฏิบัติตามทางของผู้ที่กลับไปสู่อำนาจ และยิ่งเรานั้นคือทางกลับของพวกเจ้า ดังนั้น ข้าจะบอกแก่พวกเจ้าในสิ่งที่พวกเจ้าได้กระทำไว้” (สุเราะฮ์สุลฎมาน อายะฮ์ที่ 15)

อิบน์ อับบาส ได้กล่าวว่า คำว่า **مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ** หมายถึง “คนที่กลับมายังข้า” ในอายะฮ์นั้น คือ อนุบักร์ อัศคีดดิค (abu Bakr al-Siddiq) เรื่องนี้เหตุเกิดขึ้นในขณะที่อนุบักร์ อัศคีดดิค (Abu Bakr al-Siddiq) เข้ารับอิสลาม อุษมาน (Uthman) ฏอลหะฮ์ (Talhah) อัซซุบิร (az-Zubir) สะอัด บิน อิบิวะกอฟ (Sa'ad Ibn Abi Waqqaf) และอับดุลเราะหฺมาน บิน อาวฟ (Abd al-Rahman Ibn Auf) ก็ได้มาหาเขาพร้อมถามว่า ท่านแน่ใจแล้วหรือที่จะเข้ารับศาสนาอิสลามเหมือนกับเราะฮ์สูล ﷺ และปฏิบัติตามเขา? อนุบักร์ ตอบว่า “ใช่ แท้จริงแล้วเขาคือคนที่ใช่ ด้วยเหตุดังกล่าวพวกเขาจึงยอมรับตามข้อเท็จจริงนั้น หลังจากนั้น อนุบักร์ อัศคีดดิค (abu Bakr al-Siddiq) ได้นำ

พวกเขาไปพบกับเราะฮฺลุล ﷺ และในที่สุดพวกเขาก็นับถือศาสนาตามอับบักกร อัสศิดดิก พวกเขาเหล่านั้นคือเป็นกรุ่นแรก ๆ ที่นับถือศาสนาอิสลามโดยผ่านการนำของ อับบักกร อัสศิดดิก (al-Khazin, 1985 : 5/216)

2.6 ความสัมพันธ์ของสุเราะฮฺ ลุกมานกับสุเราะฮฺก่อนหน้า

แน่นอนว่า ความสัมพันธ์ที่แนบแน่นระหว่างสุเราะฮฺ ลุกมานกับสุเราะฮฺก่อนหน้าคือสุเราะฮฺ อ์รรัม ในเรื่องนี้มีหลาย ๆ อายะฮฺ ที่สัมพันธ์กันระหว่างทั้งสองสุเราะฮฺดังกล่าว ตัวอย่างเช่น

ก. ในสุเราะฮฺก่อนหน้านั้น อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสไว้ว่า

﴿وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ ...﴾

(سورة الروم الآية : 58)

ความว่า “และโดยแน่นอน ในอัลกรุอานนี้เราได้ยกอุทาหรณ์ไว้ทุกอย่างสำหรับมนุษย์...” (สุเราะฮฺอ์ร-รัม อายะฮฺที่ 58)

ขณะเดียวกันในสุเราะฮฺ ลุกมานนี้ ในส่วนบทนำอัลลอฮฺ ﷻ ก็ได้กล่าวถึงเรื่องต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน ตามที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ ﴿ 2 ﴾ هُدًى وَرَحْمَةً لِّلْمُحْسِنِينَ ﴿ 3 ﴾

(سورة لقمان الآية : 2-3)

ความว่า “เหล่านี้คือบรรดาอายะฮฺแห่งคัมภีร์ที่ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางที่ถูกต้อง และเป็นการเมตตาแก่บรรดาผู้กระทำความดี” (สุเราะฮฺ ลุกมาน อายะฮฺที่ 2-3)

ข. ในตอนท้ายของสุเราะฮฺอ์รรัม อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿ ... وَلَكِن جُنَّتْهُم بِآيَةٍ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُبْطَلُونَ ﴾

(سورة الروم الآية : 58)

ความว่า“...และหากว่าเจ้านำมาให้พวกเขาสัญญาณหนึ่ง แน่แน่นอนบรรดาผู้ปฏิบัติศรัทธาจะกล่าวว่า พวกท่านมิใช่ใครอื่น นอกจากผู้หลอกลวง” (สุเราะฮ์ อีรรัม อายะฮ์ที่ 58)

ในขณะที่เดียวกันในสุเราะฮ์ นี้อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสอีก

﴿ وَإِذَا تُلِيٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا وَلِيٰ مُسْتَكْبِرًا... ﴾

(سورة لقمان الآية : 7)

ความว่า “และเมื่ออายะฮ์ทั้งหลายของเราถูกอ่านให้แก่เขา และเขาก็ผินหลังให้ อย่างจงหอง...” (สุเราะฮ์ ลุคมาน อายะฮ์ที่ 7)

ค. ในสุเราะฮ์ก่อนหน้านั้นอัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿ وَهُوَ الَّذِي بَدَأَ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ... ﴾

(سورة الروم الآية : 27)

ความว่า “และพระองค์คือผู้เริ่มแรกในการสร้าง แล้วทรงให้มันกลับขึ้นมาอีก และมันเป็นการง่ายยิ่งแก่พระองค์...” (สุเราะฮ์ อีรรัม อายะฮ์ที่ 27)

ส่วนในสุเราะฮ์ ลุคมาน อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสไว้ว่า

﴿ مَا خَلَقَكُمْ وَلَا بَعَثَكُمْ إِلَّا كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴾

(سورة لقمان : الآية 28)

ความว่า “การบังเกิดของพวกเจ้าและการฟื้นคืนชีพของพวกเจ้า มิใช่อื่นใด นอกจากเสมือนชีวิตเดียว” (สุเราะฮ์ ลุคมาน อายะฮ์ที่ 28)

ง. ในสุเราะฮ์ อีรรัม อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَإِذَا مَسَّ النَّاسَ ضُرٌّ دَعَوْا رَبَّهُمْ مُنِيبِينَ إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا آذَقَهُمْ مِنْهُ رَحْمَةً إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ ﴾ (سورة الروم من الآية : 33)

ความว่า “และเมื่อทุกซ์ภัยอันใดประสบแก่มนุษย์ พวกเขาก็วิงวอนขอต่อพระเจ้าของพวกเรา โดยเป็นผู้ผินหน้ากลับไปสู่พระองค์ ครั้นเมื่อพระองค์ได้ทรงให้พวกเขาได้มรสความเมตตาจากพระองค์ ณ บัดนั้นหมู่หนึ่งจากพวกเขาก็ตั้งภาคีต่อพระเจ้าของพวกเรา” (สุเราะฮ์อิร-รุม อายะฮ์ที่ 33)

หลังจากนั้นอัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสในสุเราะฮ์ลูกมาน ว่า

﴿وَإِذَا غَشِيَهُمْ مَوَّجٌ كَالظُّلَلِ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ فَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ﴾
(سورة لقمان الآية : 32)

ความว่า “และเมื่อถูกคลื่นซัดมาท่วมมิดตัวพวกเขาคล้ายฟลาที่ครอบคลุม พวกเขาก็วิงวอนขอต่ออัลลอฮ์ ﷻ ด้วยความบริสุทธิ์ใจต่อพระองค์ ครั้นเมื่อพระองค์ได้ช่วยให้พวกเขาขึ้นบกในหมู่พวกเขาได้มีผู้อยู่ในสายกลาง และไม่ มีผู้ปฏิเสธสัญญาณต่าง ๆ ของเรา นอกจากทุกผู้ทรยศผู้เนรคุณ” (สุเราะฮ์ ลुकมาน อายะฮ์ที่ 32)

จ. ได้กล่าวถึงในสุเราะฮ์ก่อนหน้านั้นว่า สงครามที่เกิดขึ้นระหว่าง 2 อาณาจักรที่ยิ่งใหญ่ในสมัยนั้น คือ โรมและพาร์ซีย ในขณะที่เดียวกันในสุเราะฮ์นี้ได้กล่าวถึงเรื่องราวของบ่าวคนหนึ่งที่ไม่สนใจต่อเรื่องทางโลก ได้สั่งเสียแก่ลูกของเขาเพื่อให้อุดทนและรักความสงบสุข เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงจากการทำสงคราม จะเห็นได้ว่าจาก 2 เรื่องราวดังกล่าวมีความขัดแย้งที่ค่อนข้างชัดเจน (Muhammad Wasfi, 1965 : 102)

2.7 ทศนะของอูละมาอ์เกี่ยวกับลูกมาน

ลูกมาน อัลหะกิม เป็นชื่อของบุคคลก่อนข้างที่จะคืบเคยริมฝีปากของผู้คนทั่วไป เมื่อใดที่ชื่อของเขาถูกกล่าวมักจะถูกเชื่อมโยงกับความชาญฉลาดและความพิเศษ เรื่องนี้ชี้ให้เห็นว่าเอกลักษณ์ส่วนตัวที่สูงส่งและน่าขบข่ง เปรียบเสมือนว่าเขาอยู่ในความทรงจำของมวลมนุษยชาติตลอดกาล ด้วยเหตุนี้เขาจึงเป็นที่ถูกยกย่องนับถือ ในขณะที่คำสั่งสอนของเขาก็ได้ถูกใช้ในการดำเนินชีวิตตลอดไป ด้วยเหตุนี้จึงมีคำถามว่า ลูกมานคือใคร ?

2.7.1 ชีวิตประวัติของลูกมาน

บรรดาอุละมาอุมีความเห็นที่แตกต่างกันเกี่ยวกับชื่อที่แท้จริงของลูกมาน และที่มาของเขา จริงหรือไม่ที่เขาเป็นคนอาหรับหรือว่าเป็นอะญัม (ไม่ใช่อาหรับ) เขามีอาชีพอะไร และจริงหรือไม่ที่เขาเป็นนบีหรือเป็นเพียงแค่บ่าวผู้จงรักภักดี ในที่นี้ผู้วิจัยขอกล่าวถึงรายละเอียดดังนี้

2.7.1.1 ชื่อและเชื้อสาย

เกี่ยวกับชื่อของลูกมาน ได้ปรากฏใน ตัฟซีร์ อัลคุรฎูบีย์ (Tafsir al-Qurtubi) ตามที่ มุฮัมมัด บิน อิสฮาก กล่าวว่า ชื่อของเขาคือ ลูกมาน อิบน์ บะอูร์ อิบน์ นะสุร์ อิบน์ ตารีหฺ (Luqman Ibn Ba'ura Ibn Nahur Ibn Tarih) และตารีหฺ (Tarih) นี้คือ อัซรุ (Azr) บิดาของท่านนบีอิบรอฮีม (al-Qurtubi, 2002 : 6 /5141) ตามประวัติศาสตร์นะสุร์ (Nahur) มีญาติ 2 คน คืออิบรอฮีมและฮารูน ส่วนลูกมาน คือหลานของเขา (Muhammad Wasfi, 1965 : 102) จากหลักฐานข้างต้นสามารถกล่าวได้ว่าลูกมานเป็นลูกหลานของนบีอิบรอฮีม (อะลียิสลาม)

ตามทัศนะของอับลุเราะฮฺมาน อัซ ซุไฮลี มีความคิดเห็นว่า ลูกมาน อิบน์ อุนกออ อิบน์ ซารูน (Abd al-Rahman al-Suhaily : luqman Ibn'Anuqaa' Ibn Sarun) คือ ผู้ที่สืบเชื้อสายนาบะฮฺ จากชนเผ่าอัยละฮฺ (Aylah) (al-Qurtubi, 2002 : 6/5141) และวะฮาบ อิบน์ มุนับบิฮฺ (Wahab Ibn Munabbih) กล่าวไว้ว่า ลูกมานเป็นลูกชายของพี่สาวหรือน้องสาวนบีอัยยูบด้วยเช่นกัน

มุกอติล กล่าวว่า ลูกมานเป็นลูกชายของน้ำสาวนบีอัยยูบ (al-Alusi, n.d. : 6/74) จากสองทัศนะสุดท้ายนี้จะเห็นได้ชัดว่าลูกมาน มีเชื้อสายเดียวกันกับนบีอัยยูบ เพียงแต่อุละมาอุมีความเห็นแตกต่างกันตรงที่ว่าเขาเป็นลูกชายน้องสาวของนบีอัยยูบ หรือว่าเป็นลูกชายของน้ำสาวของนบีอัยยูบเท่านั้น (al-Qurtubi, 2002 : 6/5141)

มีเรื่องเล่าว่า ลูกมาน มีชีวิตยืนยาวถึง 1,000 ปี ในสมัยเดียวกันกับนบีดาวูด และมีโอกาสได้เรียนรู้จากท่าน เขายังเป็นกอฎีก่อนการกำเนิดนบีดาวูด ต่อมาเมื่อนบีดาวูดกำเนิดขึ้น ข้อชี้ขาดต่างๆ ของเขาก็สิ้นสุดลง

2.7.1.2 คุณลักษณะของลูกมาน

อิมามอิบน์ กะษีร ในหนังสืออรรถาธิบายของท่านได้หยิบยกเอาคำกล่าวของอิมามอัลเอาซาอีฮฺ (Imam al-Awza'iy) จากการรายงานของอับลุเราะฮฺมาน อิบน์ หัรมะละฮฺ (Abd

al-Rahmah Ibn harmalah) ไว้ดังนี้ : ชายผิวดำคนหนึ่งได้มาหา สะอีด อิบน์ มุสัยยับ(Said Ibn al-Mesayyab) เพื่อถามเกี่ยวกับตัวของเขา จากนั้นสะอีด อิบน์ มุสัยยับ (Said Ibn al-Musayyab) ได้กล่าวว่า “เจ้าจงอย่าทุกข์ใจกับผิวที่ดำของเจ้าเลย เนื่องจากได้ปรากฏในประวัติศาสตร์ว่ามีคนผิวดำ เป็นมนุษย์ที่ดีที่สุด ได้แก่ บิลาล มะฮฺญะอฺ เป็นทาสของอุมร์ อิบน์ อัลคอกฏอบ และลุกมาน อัลหะกีม (Ibn Kathir, 1995 : 5/380)

2.7.1.3 อาชีพของลุกมาน

อาชีพของลุกมานนั้น มีหลายทักษะที่แตกต่างกัน บางทักษะได้กล่าวว่าลุกมาน เป็นช่างตัดเย็บ บางทักษะกล่าวว่า เขา เป็นคนเลี้ยงสัตว์ และบางทักษะกล่าวว่า เขาเป็นช่างไม้

อิมามอัฏฏอบะรียฺ (Imam al-Tabari) ในหนังสืออรรถาธิบายของท่านได้อ้างถึง คำกล่าวของคอลิด อัรรอบิอะฮฺ (Khalid al-Rabi'ah) ที่ได้กล่าวไว้ว่า “ลุกมาน คือ ทาสจากชนเผ่า หะบะชะฮฺ และอาชีพของเขาเป็นช่างไม้”

มีบางรายงานกล่าวว่า มีอยู่วันหนึ่ง เจ้านายของลุกมาน ได้บอกกับเขาว่า “จงเชือดแพะนี้ให้แก่เรา” จากนั้นแพะนั้นก็ถูกเชือด จากนั้นเจ้านายของเขาก็ได้กล่าวอีกว่า “ตัดเอาเนื้อ 2 ชิ้น จากส่วนที่ดีที่สุดของมัน” เขาก็ตัดลิ้นและตับออกมา หลังจากนั้นไม่นาน เจ้านายของเขาก็ได้กล่าวอีกว่า “จงเชือดแพะนี้ให้แก่พวกเรา” จากนั้นเขาจึงเชือดอีก และเจ้านายเขาก็กล่าวอีกว่า “ตัดเอา 2 ชิ้นเนื้อที่ไม่ดีจากมัน” เขาก็ตัดเอาลิ้นและตับออกมา เจ้านายของเขาก็ได้ถาม ลุกมานว่า “ฉันสั่งให้เจ้าตัดเอาเนื้อที่ดีที่สุด เจ้าก็ตัดเอาลิ้นและตับออกมา และเมื่อฉันสั่งให้ตัดเอาส่วนที่ไม่ดีเจ้าก็ตัดเอาลิ้นและตับออกมาเหมือนกัน เพราะเหตุใด ? ลุกมาน ตอบว่า “ไม่มีสิ่งไหนที่ดีกว่าลิ้นและตับ ถ้าหากมันดี และไม่มีสิ่งไหนที่เลวร้ายที่สุดนอกจากทั้งสองเมื่อมันไม่ดี” (al-Tabari, 1978 : 3/43-44)

อิมามอัล อะลูซี (al-Alusi, n.d. : 6/74) ได้กล่าวถึงความคิดเห็นอื่น ๆ โดยสะอีด อิบน์ มุสัยยับ (Said Ibn al-Musayyab) ได้กล่าวว่า ลุกมาน คือ ช่างตัดเย็บ ในขณะที่อิบน์ อับบาส ได้กล่าวว่า ลุกมาน คือ คนเลี้ยงสัตว์

อับดุลลอฮฺ อิบน์ วาฮับ ได้กล่าวว่า มีชายคนหนึ่งได้มาหาลุกมาน และได้ถามว่า “ท่านคือลุกมานหรือเปล่า ? ท่านคือทาสจากชนเผ่า อัล-ฮัซฮัซ ? จากนั้นลุกมานจึงตอบว่า “ใช่” จากนั้นชายคนดังกล่าวก็ถามอีกว่า “ท่านคือคนผิวดำ ?” เขาตอบว่า “ใช่ ผิวดำนั้นจริง เจ้าแปลกใจอะไรในตัวข้าหรือ ? จากนั้นชายดังกล่าวจึงตอบว่า “มีปวงชนมากมายที่ให้เกียรติแก่ท่าน พวกเขายอมรับคำสั่งสอนของท่านทุกประการ” จากนั้นลุกมานจึงกล่าวตอบว่า “โอ้ เพื่อนข้า ถ้าหากเจ้ากระทำในสิ่งที่ข้ากำลังจะกล่าวนี้แท้จริงเจ้าก็จะเป็นเช่นนั้น” เขากล่าว “ข้ารักยาตาของข้า ข้าต่อต้าน

ลื่นของข้า ข้าไม่กินนอกจากสิ่งที่หะลาลเท่านั้น ข้ากล่าวในสิ่งที่เป็นอย่างจริงเท่านั้น สัญญาทั้งหลายข้าก็รักษา แยกข้าก็ต้อนรับ เพื่อนบ้านข้าเคารพ สิ่งที่ไม่มีความหมายของข้าก็หลีกเลี่ยง นั่นแหละคือสิ่งที่ทำให้ข้าเป็นอย่างที่เจ้าเห็น (Ibn Kathir, 1995 : 5/38)

2.7.1.4 ลูกมานเป็นปราชญ์หรือนบี

มีข้อโต้แย้งกันระหว่างบรรดาอุละมาอ์เกี่ยวกับข้อเท็จจริงของลูกมานว่า เขาเป็นปราชญ์หรือเป็นนบี ในเรื่องนี้อุละมาอ์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ลูกมานเป็นปราชญ์ไม่ใช่ นบี เรื่องนี้มีเหตุผลหลายประการ ดังนี้

1. มุญาฮิด (Mujahid) ได้กล่าวว่า “ลูกมานคือผู้ที่ศรัทธาไม่ใช่ นบี” (Tabri, 1978 : 43/21)

2. สะอิด อิบน์ อัลมุสัยยิบ (Sa'id Ibn al-Musayyab) กล่าวว่า “ลูกมานคือปราชญ์จากคนผิวดำอิยิปต์ ริมฝีปากหนา อัลลอฮ์ได้ประทานวิถญาณให้แก่เขา และไม่ได้ประทานความเป็นนบี (Ibn Kathir, 1995 : 5/380)

3. เกาะตาดะฮ์ (Qatadah) กล่าวว่า “อัลลอฮ์ให้ลูกมานเลือกระหว่างความเป็นนบีและความชาญฉลาด แต่ลูกมานเลือกความชาญฉลาด (หิกมะฮ์) ในระหว่างที่เขากำลังนอนอยู่ มะลาอิกะฮ์ญิบรีลได้มาหาเขา แล้วได้ประทานหิกมะฮ์แก่เขาจนเขาสามารถพูดด้วยความหิกมะฮ์ “หลังจากนั้นเขาจึงถูกผู้คนถามว่า” ทำไมเจ้าจึงเลือกความหิกมะฮ์ไม่ใช่ความเป็นนบี ? ลูกมาน ตอบว่า “ถ้าหากฉันถูกเลือกให้เป็นคนหนึ่งในบรรดานบีแน่นอนฉันจะต้องมีความหวังที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่การงานของความเป็นนบี แต่ข้าได้เลือกระหว่างทั้งสองด้วยเหตุนี้ข้าชอบความเป็นหิกมะฮ์ ? เพราะฉันเกรงกลัวที่จะไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่การงานของนบีได้ (al-Suyuti, n.d. : 5/161)

ในสายรายงานอื่นได้มีเรื่องเล่าว่า ในวันหนึ่งในขณะที่ลูกมานกำลังนอนหลับอยู่ มะลาอิกะฮ์ได้มาหาเขา และกล่าวกับเขาว่า “โอ้ ลูกมาน เจ้ามีความคิดเห็นอย่างไรหากเจ้าได้รับเลือกให้เป็นเคาะลีฟะฮ์บนหน้าแผ่นดินของอัลลอฮ์เพื่อเป็นปราชญ์ผู้เที่ยงธรรม ? เสียงนั้นถูกตอบโดยลูกมาน ว่า “ถ้าข้าถูกเลือกโดยพระเจ้าของข้า ข้าจะเลือกมีชีวิตด้วยความสงบสุข ปฏิเสธชีวิตที่เต็มไปด้วยการทดสอบและอุปสรรค ถ้าหากเป็นเคาะลีฟะฮ์นั้นจะต้องเป็นสิ่งที่ข้าต้องทำ แท้จริงข้าก็จะน้อมรับคำสั่งของพระองค์ เพราะว่าแน่นอนข้าจะได้รับความคุ้มครองและการปกป้องจากพระองค์ “มะลาอิกะฮ์ก็ได้อีกว่า “โอ้ ลูกมาน เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น ?” ลูกมานจึงตอบว่า “เพราะว่าผู้พิพากษานั้นเมื่อเขาตัดสินด้วยวิธีการที่ถูกต้องเขาก็จะปลอดภัย เมื่อเขาตัดสินผิดเขาก็จะเดินในทางที่ผิด ผู้ใดที่ใช้ชีวิตอยู่บนโลกในฐานะที่นำเวทนาและในวันอาคิเราะฮ์เขาจะถูกยกย่อง ยังดีกว่าที่มี

ชีวิตบนโลกด้วยการถูกยกย่องในขณะที่วันอิคริเราะฮ์อยู่อย่างน่าเวทนา ใครที่เลือกใช้ชีวิตบนโลกมากกว่าโลกอาคิเราะฮ์เขาจะได้รับชีวิตที่ว่างเปล่าบนโลกและจะไม่ได้รับอะไรเลยในวันแห่งการตอบแทน เมื่อได้ฟังคำตอบนั้น มะลาอิกะฮ์จึงรู้สึกประหลาดใจกับคำตอบของลูกมานที่ช่างมหัศจรรย์ยิ่งนัก หลังจากนั้นเขาจึงนอนต่อ และอัลลอฮ์ได้ประทานความชาญฉลาดให้กับเขา เมื่อเขาตื่นขึ้นมา เขาก็จะพูดด้วยความชาญฉลาดนั้น (al-Tabrir, 1973 : 16/222-223)

ในขณะเดียวกัน อิกริมะฮ์ และอัลชะฮิบี มีความคิดเห็นว่า ลูกมาน คือ นบี ตามความคิดเห็นของพวกเขาว่า “หิกมะฮ์” ที่มีในคำกล่าวของอัลลอฮ์ ﷻ ที่ว่า **وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ** ได้ให้ความหมายเป็นนบี ด้วยเหตุดังกล่าวมีหลักฐานหลายที่ในอัลกุรอาน ตัวอย่าง ดังต่อไปนี้ อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้เกี่ยวกับเรื่องราวของนบิตาฮ์ว่า

﴿ وَشَدَدْنَا مُلْكَهُ وَآتَيْنَاهُ الْحِكْمَةَ وَفَصَّلَ الْخِطَابِ ﴾

(سورة ص من الآية : 20)

ความว่า “และเราได้ทำให้อาณาจักรของเขาเข้มแข็ง และเราได้ให้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่เขา และการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ” (สุเราะฮ์ศอด อายะฮ์ที่ 20)

คำตรัสของอัลลอฮ์ ﷻ

﴿ يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ﴾

(سورة البقرة من الآية : 269)

ความว่า “พระองค์จะทรงประทานความรู้ให้แก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ และผู้ใดที่ได้รับความรู้ แน่แน่นอนเขาก็ได้รับความดีอันมากมาย และไม่มีใครจะรำลึกนอกจากบรรดาผู้ที่มิสติปัญญาเท่านั้น” (สุเราะฮ์ อัลบะเกาะเราะฮ์ อายะฮ์ที่ 269)

คำว่า “หิกมะฮ์” หมายถึง รู้และเข้าใจบางสิ่งบางอย่างด้วยความจริง ความยิ่งใหญ่ของความชาญฉลาด คือความเป็นนบีนั่นเอง ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นที่ยอมรับกันว่าในการเข้าใจและรับรู้ความจริง คือความเป็นนบี นั่นเอง ซึ่งได้รับโดยตรงจากอัลลอฮ์ ﷻ ผู้ทรงหยั่งรู้ทุกสิ่งทุกอย่าง ซึ่งผู้ที่สนับสนุนทัศนะนี้ คือ อิมาม มาลิก (al-Tabri, 1984 : 21/149-150)

2.7.1.5 สรุปเกี่ยวกับชีวประวัติของลูกมาน

จากความเห็นที่ได้นำเสนอมานี้สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. เกี่ยวกับชื่อของเขาไม่มีความเห็นแตกต่างเกี่ยวกับชื่อของเขานั้นคือ “ลูกมาน” แต่สิ่งที่เป็นข้อโต้แย้งกันเกี่ยวกับที่มาของเขา เพราะไม่มีข้อยืนยันที่แน่ชัดเกี่ยวกับที่มาของเขา ในทัศนะของผู้วิจัยมีความเห็นโดยยึดกับชื่อเป็นที่รู้จักกันทั่วไป และถูกบันทึกในฐานะชื่อสุเราะฮจากหลาย ๆ สุเราะฮ ในอัลกุรอาน ในขณะที่เดียวกันก็ได้ถูกบันทึกในหลาย ๆ หะดีษที่เศาะหิยะห์
2. ลูกมานเป็นชาวหับชีย มีหลักฐานมาจากหะดีษที่ได้รายงานโดยอบูสุรอยเราะฮ رضي الله عنه เล่าว่า ท่านเราะฮูล رضي الله عنه กล่าวว่า

((أُتدرون ما كان لقمان قالوا : الله ورسول أعلم قال : كان حبشيا وعن ابن عباس قال : كان عبداحبشيا نجارا))

ความว่า “พวกท่านรู้หรือเปล่าว่าลูกมานคือใคร ?” เหล่าเศาะหาบะฮ์จึงตอบว่า “อัลลอฮ์และเราะฮูล رضي الله عنه เท่านั้นที่รู้” ท่านนบีจึงบอกว่า “เขาเป็นชาวหะบะชีย” และจากท่านอิบนุ อับบาส ได้กล่าวว่า “เขาเป็นทาสชาวหะบะชียและเป็นช่างไม้”

ในอีกทัศนะหนึ่งที่มีสายรายงานจากญะบิร กล่าวว่า ผู้นำมนุษยชาติที่มีพินดามีเพียง 4 ท่าน คือ ลูกมาน (ชาวฮับชีย) นะญาซี (Najasyi) บิลาล (Bilal) และมะญฮุซุฮ (Majha') (al-Suyuti, n.d. : 5/160)

3. ลูกมาน คือ ชายคนหนึ่งที่มีศรัทธาอันมั่นคงและชาญฉลาดไม่ไชนบี ดังหลักฐานที่ปรากฏในหะดีษบทหนึ่งว่า

((عن ابن عمر قال : سمعت رسول الله يقول : لم يكن لقمان نبيا ولكن كان عبد كثير التفكير حسن اليقين أحب الله تعالى فأحبه الله فمن عليه بالحكمة))

ความว่า “ฉันได้ยินท่าน ได้กล่าวว่า “ลูกมานไม่ไชนบี แต่เป็นบ่าวที่ชอบคิด ไตร่ตรอง มีความศรัทธาที่ศรัทธาต่ออัลลอฮ์จนทำให้พระองค์ก็ทรงรักเขา พระองค์จึงได้มอบความชาญฉลาดแก่เขา” (Ibu ‘Ashur, 1984 : 149/12)

4. ถึงแม้ความคิดเห็นมีความแตกต่างกันเกี่ยวกับลูกมาน แต่สิ่งที่สำคัญสำหรับเราคือ อุปนิสัยที่สูงส่งจนได้รับพรแห่งความศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ จากอัลลอฮ์นั่นแหละคือความ

ประเสริฐ ที่เหนือกว่าเรื่องเกี่ยวกับเชื้อชาติ สีผิว ตำแหน่งในสังคมและอื่น ๆ ด้วยเหตุนี้หนึ่งใน สุเราะฮ์ที่ปรากฏในอัลกุรอานชื่อของเขาจึงถูกนำมาตั้งชื่อสุเราะฮ์ (Atiyyah, 1968 : 122)

2.7.2 ความเป็นพิเศษของลูกมาน

เรื่องราวเกี่ยวกับลูกมานหลายครั้งที่ถูกถ่ายทอดโดยอูลมะมาอ์ตุฟ็ีร (นัก อรรถาธิบายอัลกุรอาน) มีพื้นฐานมาจากความรู้ทางประวัติศาสตร์และเรื่องราวต่าง ๆ จากหลาย ๆ ชนชาติและศาสนา พวกอิสราเอลได้กล่าวไว้ว่าลูกมานมาจากกลุ่มของพวกเขา คือมีชีวิตในสมัย นบีดาอูด ในขณะที่พวกยานานีก็ได้บอกว่าลูกมานมาจากกลุ่มของพวกเขา พวกเขาได้ให้ชื่อลูก มานว่า “Aythub” มีที่มาจากหมู่บ้านที่เรียกว่า “Amar Thum” เขาถือกำเนิดเมื่อ 200 ปีหลังจากที่ได้ ก่อตั้งกรุงโรม เขามีชีวิตอยู่ในฐานะทาส ความเป็นอยู่ของเขามีการโยกย้ายจากเจ้านายคนหนึ่งไป ยังอีกคนหนึ่ง สุดท้ายเขาจึงถูกซื้อโดยนักปราชญ์คนหนึ่ง (Tantawi Jawhari, 1929 : 15/124)

มีหลายเรื่องราวที่ได้กล่าวถึงความพิเศษของลูกมานในการใช้ชีวิตอยู่กับเจ้านาย ของเขา ที่ปรากฏดังนี้

เรื่องที่ 1

ในวันหนึ่งมีชาวสวนคนหนึ่งได้ถามเจ้านายของลูกมานที่เป็นนักปราชญ์ว่า “ทำไมฉันจึงเห็นที่ดินส่วนหนึ่งของสวนนี้ที่ฉัน ไม่ได้ทำมีพืชดอกงesyสมบูรณ์ได้ดีกว่าที่ดินส่วนที่ ฉันทำงาน ?” เจ้านายลูกมานจึงตอบว่า “เรื่องนี้เหตุเพราะว่าความต้องการของโลก” เมื่อลูกมานได้ฟัง คำตอบเช่นนี้ ก็หัวเราะพร้อมได้เข้าไปใกล้ตัวเขา และก็กล่าวว่า “จงบอกเกษตรกรคนนั้นไปว่าเรื่องนี้ เป็นเรื่องที่เล็กน้อยไม่มีความสำคัญอะไร ด้วยเหตุนี้ ให้บ่าวของฉันเป็นคนตอบดีกว่า” หลังจากนั้นลูกมานก็ไปหาเกษตรกรคนนั้นพลางพูดว่า “แท้จริงแล้วที่ดินผืนนี้เปรียบเสมือนหญิงสาวคน หนึ่งที่มีลูก หลังจากนั้นได้แต่งงานกับชายคนหนึ่งที่มิถูกคิดเช่นกันจากหญิงอื่น ดังนั้นเป็นที่ แน่นนอนอยู่แล้วหญิงนั้นต้องให้ความเอาใจใส่แก่ลูก ๆ ในไ้มากกว่าลูกเลี้ยงของเขา (Tantawi Jawhari, 1929 : 15/124)

เรื่องที่ 2

วันหนึ่งภรรยาของเจ้านายลูกมานได้โกรธสามิตัวเอง เจ้านายจึงสั่งให้ลูกมานซื้อ ขนมปังฝักภรรยาเพื่อขอคืนดี และให้ลูกมานไปมอบขนมที่ซื้อมานั้นให้แก่ภรรยาของเขา พร้อมกับ พูดว่า “จงมอบขนมนี้ให้แก่ที่รักของข้า ?” จากนั้นลูกมานก็ได้นำขนมปังไปให้สุนัขที่เจ้านายรัก เมื่อภรรยาเขากลับมา เจ้านายของลูกมานก็รุกเข้าไปถามเกี่ยวกับขนมปังนั้นทันที ภรรยาเขาจึงตอบ ทันทีว่า “เจ้าไม่ได้ให้อะไรแก่ฉันแม้แต่อย่างเดียว” จากนั้นเจ้านายก็กลับไปถามลูกมานเกี่ยวกับ

ขนมปัง เขาจึงตอบว่า “ฉันได้ให้ขนมปังนั้นแก่สุนัขที่เจ้านายรักตามคำสั่งของท่าน สุนัขตัวนี้ต่างหากที่ควรจะถูกรัก เพราะมันทนต่อการทรมานจากการตีของเจ้านาย มันจะต้องกลับมาหาเจ้านายมัน ในขณะที่ภรรยาของท่านไม่ใช่ที่รักของท่านที่แท้จริง เพราะเขาขอหย่าจากท่านโดยไม่มีเหตุผล (Tantawi Jawhari, 1929 : 15/124)

เรื่องที่ 3

ในวันหนึ่ง ภรรยาเจ้านายลูกมาน โกรธเจ้านายเขาอีก จึงกลับบ้านพ่อแม่ของนางและไม่ยอมกลับมาที่บ้านสามีของนางอีก เมื่อได้เห็นเหตุการณ์ดังกล่าว ลูกมานจึงวางแผนให้แก่เจ้านายของเขาพลางพูดว่า “ท่านจงซื้อของเพื่อจัดงานแต่งงานและเชิญใครก็ได้ที่ท่านชอบพร้อมป่าวประกาศไปว่าท่านจะแต่งงานกับภรรยาคนใหม่อีกคน ด้วยวิธีนี้เชื่อว่าภรรยาของท่านต้องกลับมาหาท่านเพราะความหึงหวง” (Tantawi Jawhari, 1929 : 15/124)

เรื่องที่ 4

ในวันหนึ่ง ได้มีแขกผู้มีเกียรติได้มาหาเจ้านายเขา เขาจึงพูดกับลูกมานว่า “จงซื้อกับข้าวชนิดที่ดีที่สุดในบ้าน หลังจากนั้นลูกมานจึงซื้อสินค้าต่าง ๆ เช่น ลิ่นวัว ลิ่นแพะและลิ่นควาย แล้วจึงพาไปให้พ่อครัวทำอาหารจากลิ่นต่าง ๆ นั้น เมื่อแขกทั้งหลายได้ทาน พวกเขารู้สึกเอียนเพราะอาหารทุกอย่างทำมาจากลิ่นทั้งนั้น ลูกมานจึงถูกเจ้านายเรียกเข้าไปสอบถาม “ไม่ใช่ว่าฉันให้เจ้าไปซื้อเครื่องทำอาหารที่ดีที่สุดในบ้านหรือ ? ลูกมานจึงตอบว่า “มีอะไรที่ดีไปกว่าลิ่นอีก ? เพราะมันเป็นความผูกพันในความเป็นเพื่อนและครอบครัว มันเป็นกุญแจสำหรับความรู้และเป็นสื่อที่ดีด้วยลิ่นนี้ที่สามารถสร้างความมั่นคงและพัฒนาประเทศ สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามหลักคำสอนและเป็นหลักฐานที่แข็งแกร่งพร้อมสามารถตัดสินชนชาติและมนุษยชาติ” เมื่อได้ยินคำตอบดังกล่าวเจ้านายของเขาจึงได้กล่าวแก่เขาว่า “ถ้าเป็นเช่นนั้นเจ้าถูกต้อง”

ในวันต่อมาเจ้านายของลูกมาน ได้เชิญแขกเหล่านั้นอีก ในครั้งนี้ลูกมานถูกสั่งให้ซื้อของที่ไม่ดีที่ตลาดมาปรุงอาหาร เขาจึงซื้อลิ่นมาอีก จากนั้นจึงได้เตรียมอาหารเหมือนเมื่อวันก่อน เมื่อแขกถามเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ลูกมานตอบทันทีว่า “แท้จริง ลิ่นคือสิ่งที่ไม่ดีที่สุด เพราะลิ่นเป็นสาเหตุของความขัดแย้งและการทะเลาะ การใส่ร้าย เป็นที่มาของความไม่ลงรอยกันและสงคราม ถ้ามันเป็นเครื่องมือในการสื่อความถูกต้อง แท้จริงมันก็ยังเป็นเครื่องมือในการกระทำในสิ่งที่ผิด การใส่ร้ายป้ายสี ด้วยลิ่นนี้ที่สามารถทำลายชาติ” เมื่อได้ยินคำตอบนั้นแขกบางคนเกิดความพึงพอใจ” (Tantawi Jawhari, 1929 : 15/124)

2.7.3 ความซาดุญลาตของลูกมาน

มีหลายเรื่องราวที่แสดงให้เห็นความซาดุญลาตของลูกมานตลอดการมีชีวิตของเขา ในบรรดาเรื่องราวทั้งหลายมีดังต่อไปนี้

1. ลูกมานเคยกล่าวแก่ผู้ชายคนหนึ่งที่ทำให้ความสนใจเขาว่า “เจ้าเห็นว่าตัวฉันดำแต่ใจฉันนั้นขาวบริสุทธิ์”

2. เขาได้กล่าวอีกว่า “เจ้าอย่าสอนลูกและครอบครัวของเจ้าด้วยทรัพย์สินสมบัติของเจ้า เพราะถ้าหากว่าฉันมีเพียงน้อยนิดเจ้าเป็นผู้ทำลายพวกเขา และเมื่อฉันมีมากก็จะไม่ให้ความพอใจแก่พวกเขาได้

3. ลูกมานเคยถูกถามว่า “มนุษย์แบบไหนที่ร้ายกาจมากที่สุด ?” ลูกมานตอบว่า “คนที่ไม่สนใจแม้ว่าคนทั่วไปจะมองว่าเขาร้ายกาจ” (al-Husayni, n.d : 58)

4. คำกล่าวที่มีหิกมะฮฺจากลูกมาน

4.1 แท้จริงแล้วทองคำนั้นถูกทดสอบด้วยไฟ แต่คนที่มีอีมานโดนทดสอบด้วยภัยพิบัติ

4.2 คนที่มีความรู้จะชักชวนมนุษย์ในการตอบรับความรู้ของเขาด้วยความเจียมและสงบ

4.3 คนที่ศรัทธา คือ คนที่ปลอดภัยจากความผิดหวังและขาดทุน
(al- Husayni, n.d : 59)

4.4 มี 3 ประการ ผู้ใดที่ครอบครอง แท้จริงอีมานของเขาได้สมบูรณ์ คือ บุคคลใดที่รักพี่น้องด้วยความรักใคร่ แต่ความรักของเขาไม่เกินกว่าขอบเขตสิ่งที่เป็นอยู่ เมื่อเขาโกรธความโกรธของเขาไม่เกินขอบเขตของความเป็นจริง และเมื่อเขามีอำนาจเขาก็ไม่ใช่อำนาจเกินขอบเขต” (al-Husayni, n.d. : 59)

4.5 การสงบนิ่ง คือ เป็นคุณลักษณะที่ฉลาด แต่น้อยคนที่จะปฏิบัติมัน

5. อิบน์ อบี มะลิกะฮฺ กล่าวว่า ลูกมานเคยขอพร โดยกล่าวไว้ว่า “โอ้ อัลลอฮฺ ﷻ ขอพระองค์อย่าทำให้เพื่อน ๆ ของฉันเป็นผู้ที่ทะเลาะและหลงลืม เมื่อนั้นนึกถึงพระองค์ พวกเขาไม่ได้ช่วยฉัน เมื่อนั้นลืมพระองค์ พวกเขาไม่นึกถึงฉัน และเมื่อใดที่ฉันสั่ง พวกเขาไม่ปฏิบัติทำตามฉัน เมื่อใดที่ฉันเจียม พวกเขาทำให้ฉันเสียใจ” (al-Husayni, n.d. : 60)

6. วาฮับ บิน มุหนับบิฮฺ ได้กล่าวว่า “ฉันได้อ่านเกี่ยวกับความซาดุญลาตของลูกมานมากกว่าหนึ่งหมื่นเรื่อง” (al-Qurtubi, 2002 : 6/5143)